

Dosar nr. 3ra-1072/24
2-22120545-01-3ra-01112023

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, judecător – V. Ciumac
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, judecători – Gh. Mîra, A. Bostan, Gr. Dașchevici

D E C I Z I E

05 iunie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Stela Procopciuc
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza civilă la acțiunea în contencios administrativ intentată la cererea de
chemare în judecată depusă de Negrescu Vasile împotriva Casei Naționale de
Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil
și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil și compensarea
cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 03 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care
a fost respinsă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale și
menținută hotărârea din 22 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă:

La 15 august 2020, Negrescu Vasile, reprezentat de avocatul Găină Valentin, a
depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale
cu privire la anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării,
obligarea emiterii actului administrativ favorabil și compensarea cheltuielilor de
judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că, a activat în organele afacerilor
interne în perioada 14 martie 1985 – 15 martie 1998 și 18 februarie 2000 – 19
februarie 2005 (R-027257, carnetul de pensionar nr. 14190).

A relatat reclamantul că, în conformitate cu prevederile pct. 8 lit.d) din
Hotărîrea Guvernului nr.78 din 21 februarie 1994 cu privire la modul de calculare a
vechimmii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor,
persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și
sistemului penitenciar, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție, la calcularea
vechimmii în muncă pentru stabilirea pensiei militarilor care au îndeplinit serviciul
prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor
interne, corpului de ofițeri și subofițeri ai Poliției de Frontieră, colaboratorilor
Centrului Național Anticorupție și a sistemului penitenciar, se acordă înlesniri de
două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu în instituții penitenciare de tip

închis, izolatoarele de urmărire penală și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici.

Prin urmare, din înscrisurile privind calculul vechimii în serviciu pentru stabilirea pensiei se confirmă că, în perioada 10 iunie 1991 - 21 octombrie 1997 a activat în funcție de șef al Izolatorului de detenție provizorie S.R.A.I. Telenești a MAI, iar în perioada 20 septembrie 2000 – 19 februarie 2005 a activat în funcție de polițist al Izolatorului de Detenție Provizorie al C.P.S. Telenești.

A relatat reclamantul că, calculul total al vechimii în muncă în organele afacerilor interne nu i-a fost stabilit corect, urmînd a fi majorată vechimea totală pentru fixarea pensiei cu 10 ani 08 luni și 04 zile. Prin urmare, vechimea în serviciu în organele afacerilor interne pentru fixarea pensiei, inclusiv cu înlesniri, urma să constituie nu 20 ani 01 luni 05 zile, dar 30 ani 09 luni și 09 zile.

Reclamantul a notat că, deși la momentul ieșirii la pensie, Hotărîrea Guvernului nr.78 din 21 februarie 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului penitenciar, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție, care a servit temei pentru calculul vechimii în muncă, era adoptată și întrată în vigoare de 9 ani de zile, nu i-a fost calculată corect vechimea totală în serviciu și de activitate în organele afacerilor interne pentru stabilirea pensiei, inclusiv cu avantaje, din vina angajaților MAI. Or, executarea prevederilor Hotărîrii Guvernului nr.78 din 21 februarie 1994, era obligatorie și nu era pusă în dependență de dorința și capacitatea agenților statului de a înțelege și interpreta norma legală.

În consecință, nu i-a fost stabilită corect nici pensia, iar ulterior nici sporurile și indexările cuvenite nu i-au fost stabilite și achitate în conformitate cu prevederile legale.

Prin urmare, la 18 mai 2022 s-a adresat Oficiului Teritorial Telenești al CNAS cu cererea de calculare a vechimii în muncă, ținînd cont de înlesnirile din Hotărîrea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, stabilirea pensiei în mărime de 75%, începînd cu momentul ieșirii la pensie, reieșind din vechimea totală de activitate în organele afacerilor interne, inclusiv cu înlesniri (avantaje), care constituie în total 30 ani 09 luni și 09 zile, stabilirea la pensie a adaosurilor, sporurilor și indexărilor cuvenite, achitarea diferenței și restanței pensiei, adaosurilor, sporurilor și indexărilor, ce i se cuvin, începînd cu momentul ieșirii la pensie, în conformitate cu prevederile legale, cu indexarea acestora anuală ulterioară, prezentarea calculului corectat al vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în organele afacerilor interne, calculul inițial al pensiei stabilite la momentul ieșirii la pensie și cel corectat, cît și a adaosurilor, sporurilor și indexărilor cuvenite începînd cu momentul ieșirii la pensie.

Prin scrisoarea din 09 iunie 2022 a Oficiului Teritorial Telenești al CNAS nr.I-01/09-5, s-a solicitat depunerea setului de documente pentru stabilirea pensiei, iar la 15 iunie 2022 a depus documentele solicitate, fapt confirmat prin dovada de recepționare a cererii pentru pensie.

Prin decizia nr. 34/2022/16306 din 11 iulie 2022 Oficiul Teritorial Telenești i-a respins cererea, invocînd că temei pentru recalcularea pensiei nu este.

Prin urmare, la 28 iulie 2022 reclamantul s-a adresat cu cerere către Casa Națională de Asigurări Sociale, prin care a solicitat verificarea deciziei Oficiului

Oficiului Teritorial Telenеști nr.34/2022/16306 din 11 iulie 2022 și anulara acesteia ca neîntemeiată și contrară prevederilor legale.

La 04 august 2022 a fost recepționat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care s-a respins cererea prealabilă, ca fiind neîntemeiată.

A relatat reclamantul că, decizia contestată cît și refuzul CNAS expus prin scrisoarea nr. N-1580/22 din 01 august 2022 sunt nefondate, ilegale și pasibile de a fi casate.

A solicitat reclamantul a constata ilegal refuzul CNAS nr.N-1580/22 din 01 august 2022, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i stabilească corect vechimea în muncă necesară pentru fixarea pensiei, inclusiv prin includerea cu înlesniri (avantaje), în conformitate cu prevederile p.8 lit. d) din Hotărîrea Guvernului nr.78 din 21 februarie 1994 a perioadelor 10 iunie 1991 – 21 octombrie 1997 (12 ani 08 luni 22 zile), 20 septembrie 2000 – 19 februarie 2005 (08 ani 09 luni 27 zile), ce constituie 21 ani 06 luni 19 zile, iar în total 30 ani 09 luni și 09 zile, reieșind din certificatul IP Telenеști nr.34/53-1491 din 14 ianuarie 2022, stabilirea pensiei în mărime de 75%, începînd cu momentul ieșirii la pensie, reieșind din vechimea totală de activitate în organele afacerilor interne, inclusiv cu înlesniri (avantaje), care constituie în total 30 ani 09 luni și 09 zile, stabilirea la pensie a adaosurilor, sporurilor și indexărilor cuvenite, începînd cu momentul ieșirii la pensie, în conformitate cu prevederile legale și achitarea diferenței și restanța pensiei, adaosurilor, sporurilor și indexărilor, ce i se cuvin, începînd cu momentul ieșirii la pensie, în conformitate cu prevederile legale, neplătite în termen din vina organelor care le-au stabilit.

Prin hotărîrea din 22 decembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost admisă acțiunea depusă de Negrescu Vasile.

S-a anulat ca ilegală decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Telenеști) nr.34/2022/16306 din 11 iulie 2022, privind respingerea cererii în stabilirea pensiei și răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.N-1580/22 din 01 august 2022.

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ favorabil prin care să-i stabilească, să-i calculeze și să-i achite începînd cu data pensionării, lui Vasile Negrescu, pensie pentru vechime în muncă, cu includerea perioadelor cu avantaje – 10 iunie 1991 – 21 octombrie 1997 și 20 septembrie 2000 – 19 februarie 2005, luând în considerare certificatul nr.34/53-1491 eliberat de IP Telenеști la 14 ianuarie 2022, cu majorările și indexările ce au avut loc.

De asemenea s-a dispus încasarea din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul lui Vasile Negrescu a sumei de 1 500 de lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.

În rest pretențiile reclamantului Negrescu Vasile s-au respins ca neîntemeiate.

La data de 12 ianuarie 2023 Casa Națională de Asigurări Sociale a contestat cu apel hotărîrea din 22 decembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, solicitând casarea hotărîrii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi decizii prin care acțiunea să fie respinsă.

Prin decizia din 03 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărîrea din 22 decembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a conchis că, prin cererea din 15 iunie 2022 Negrescu Vasile a solicitat de la CTAS Telenești, recalcularea pensiei luând în considerare avantajele, conform certificatului nr. U-91 din 14 ianuarie 2022 eliberat de către Inspectoratul de Poliție Telenești și în conformitate cu Legea nr. 1544/1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri. (f.d. 15-17), iar prin decizia nr. 34/2022/16306 din 11 iulie 2022, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Telenești a respins cererea de recalculare a pensiei pentru vechime în muncă ca fiind neîntemeiată. (f.d. 20)

Nefiind de acord cu soluția Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Telenești, reclamantul/intimat la data de 28 iulie 2022 a contestat decizia menționată cu cerere prealabilă la Casa Națională de Asigurări Sociale. (f.d. 21-26)

Conform materialelor cauzei, prin răspunsul nr.N-1580/22 din 01 august 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale a informat reclamantul că nu există temei pentru recalcularea pensiei pentru vechime în muncă, pentru perioadele 10 iunie 1991 – 21 octombrie 1997 și 20 septembrie 2000 – 19 februarie 2005 și a respins cererea prealabilă înaintată ca fiind neîntemeiată. (f.d.27-28)

Curtea de Apel Chișinău a mai indicat că lui Vasile Negrescu i-a fost stabilită de către Ministerul Afacerilor Interne, pensia pentru vechime în muncă începând cu data de 19 februarie 2005, în mărime de 50 % din solda, pentru o vechime de muncă de 20 ani, 01 luni, 05 zile în temeiul Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993 (în vigoare la data apariției dreptului de pensionare).

A remarcat instanța de apel că, potrivit certificatului nr.34/53-1491 din 14 ianuarie 2022, vechimea în muncă cu avantaje a lui Vasile Negrescu în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, constituie 30 ani 09 luni 09 zile. Potrivit certificatului menționat se atestă că, Vasile Negrescu dispune de perioade de serviciu care urmează a fi luate în calculul vechimii în muncă cu înlesniri (avantaje) pentru stabilirea pensiei, și anume perioada cuprinsă între 10.06.1991-21.10.1997, perioadă în care a activat în cadrul Izolatorului de detenție provizorie S.R.A.I. Telenești a MAI, cât și perioada cuprinsă între 20 septembrie 2000 – 19 februarie 2005 a activat în cadrul Izolatorului de detenție provizorie al C.P.S. Telenești, în care urmează a fi luate în calcul două luni vechime de muncă pentru o lună de serviciu.

Astfel, prima instanță corect a invocat că în perioadele, pentru care se solicită recalcularea vechimii în muncă cu avantaje, Vasile Negrescu întrunește condițiile legale ca să beneficieze de recalcularea pensiei urmare a calculării vechimii în muncă cu avantaje pentru perioadele de referință, în sensul solicitărilor formulate de către reclamantul/intimat.

Or, conform pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr.78 din 21 februarie 1994 Cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, corpului de ofițeri și subofițeri ai Poliției de Frontieră, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și a funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, se acordă

următoarele înlesniri: d) două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu: în instituții penitenciare de tip închis, izolatoarele de urmărire penală, casele de arest și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, precum și la lucrări de subteran.

De asemenea a reiterat că pentru calcularea vechimii în muncă cu înlesnirile solicitate este necesar ca persoana să întrunească două condiții, și anume: instituția în care persoana execută serviciul să fie o subdiviziune indicată în pct. 8 a hotărârii Guvernului nr. 78 din 21.02.1994 și să-și exercite serviciul nemijlocit în închisori, izolatoare de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie) și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici.

Astfel, penitenciarele de tip închis, izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie) și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici sunt entitățile care cad sub incidența reglementărilor de la pct. 8 al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994.

A concluzionat instanța de apel că Vasile Negrescu a făcut parte din categoria de colaboratori care efectuează serviciul de pază, escortare și deținere a persoanelor reținute și arestate în izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie), considerent din care, acesta are dreptul la recalcularea vechimii în muncă cu avantaje.

La 27 octombrie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a expediat prin poșta electronică recursul motivat împotriva deciziei din 03 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi decizii.

La 01 noiembrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat copia cererii de recurs intimatului Negrescu Vasile și avocatului acestuia.

Prin referința din 17 noiembrie 2024, Negrescu Vasile, reprezentat de avocatul Găină Valentin, a solicitat respingerea recursului.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia „Procedura contenciosului administrativ” din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului.

Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Aceleași considerente se deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art. 169-171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare nu are putere retroactivă.

În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea recursului, va aplica prevederile cu privire la temeiurile declarării recursului din Codul administrativ în redacția în vigoare la data declarării acestuia.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că decizia instanței de apel a fost pronunțată de către Curtea de Apel Chișinău la data de 03 octombrie 2023.

Astfel, la data de 27 octombrie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale, a depus în termen, recursul motivat împotriva deciziei din 03 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 111-115).

În motivarea recursului, Casa Națională de Asigurări Sociale a indicat că nu recunoaște perioada de activitate a intimatului în cadrul Batalionului Special de Escortă și Pază, care nu este o instituție penitenciară și nu se regăsește în pct. 8 lit. d) din HG nr. 78/1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului National Anticorupție și sistemului penitenciar.

Recurenta a menționat că apreciază critic soluția instanței de apel, deoarece, în cazul din speță instanța a confundat activitatea militarilor dintr-o instituție penitenciară asupra căreia se răsfrânge Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare, cât și Legea nr. 1036/1996 cu privire la sistemul penitenciar abrogată la data 16 mai 2018 care garantează expres acordarea înlesnirilor respective cu activitatea militarilor în cadrul Izolatorului de detenție provizorie din cadrul Inspectoratului de Poliție care nu este o instituție penitenciară, asupra căreia se răsfrânge Legea nr. 320/2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, care la rândul său nu prevede acordarea înlesnirilor de două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu pentru colaboratorii care activează în cadrul izolatorului de detenție provizorie.

A indicat recurenta că pentru calcularea vechimii în muncă cu înlesniri conform pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, este necesar ca persoana să întrunească condiția că instituția în care activează sau a activat să fie o subdiviziune indicată în pct. 8 lit. d) și asupra căreia se răsfrânge Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare în care sunt expres prevăzute înlesnirile nominalizate.

În susținerea poziției sale recurenta a relatat că intimatul nu întrunește condițiile enumerate, deoarece, a activat în cadrul Batalionului Special de Escortă și Pază, care nu este o instituție penitenciară și nu se regăsește în pct. 8 lit. d) al Hotărârii Guvernului nr. 78/1994, respectiv, temei de stabilire a pensiei pentru vechime în muncă în conformitate cu datele reflectate în certificatul nr. 1491 din 14 ianuarie 2022 eliberat de Inspectoratul de Poliție Telenești nu există.

În final a concluzionat recurenta că, prevederile actelor normative ale administrației publice centrale de specialitate se aplică numai în partea în care nu depășesc cadrul stabilit de actul normativ de nivel superior pentru executarea căruia a fost emis și nu contravin prevederilor respective.

În acest context, Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 96 din 20.03.2018, aprobat în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.78/1994 nu poate să depășească prevederile actului normativ în temeiul căruia a fost emis, limitându-se strict la cadrul stabilit de actul normativ, în special doar la lista exhaustivă a înlesnirilor care se iau în considerare la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei reglementate expres de Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, respectiv, orice act emis în baza ordinului menționat, urmează a fi considerat nul din oficiu.

Totodată a mai reținut că instanța de apel nu a elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii, a aplicat eronat normele de drept material și prin urmare decizia instanței de apel urmează a fi casată cu emiterea unei noi decizii prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă ca neîntemeiată.

În acord cu prevederile art. 193 alin. (3) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători.

În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.

Verificând decizia din 03 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate în recurs, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile, Completul de judecată consideră că acesta este admisibil și urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, pentru considerentele ce vor fi arătate în continuare.

Conform art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: admite recursul, casează integral decizia instanței de apel și trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Materialele cauzei atestă că, la 15 august 2020, Negrescu Vasile, reprezentat de avocatul Găină Valentin, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării, obligarea emiterii actului administrativ favorabil și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 22 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost admisă acțiunea depusă de Negrescu Vasile. S-a anulat ca ilegală decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Telenești) nr.34/2022/16306 din 11 iulie 2022, privind respingerea cererii în stabilirea pensiei și răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.N-1580/22 din 01 august 2022. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ favorabil prin care să-i stabilească, să-i calculeze și să-i achite începând cu data pensionării, lui Vasile Negrescu, pensie pentru vechime în muncă, cu includerea perioadelor cu avantaje – 10 iunie 1991 – 21 octombrie 1997 și 20 septembrie 2000 – 19 februarie 2005, luând în considerare certificatul nr.34/53-1491 eliberat de IP Telenești la 14 ianuarie 2022, cu majorările și indexările ce au avut loc. De asemenea s-a dispus încasarea din

contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul lui Vasile Negrescu a sumei de 1 500 de lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.

În rest acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia din 03 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea din 22 decembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani.

Analizând motivele soluției supuse criticii în recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, Completul de judecată ajunge la concluzia că decizia instanței de apel nu poate fi menținută, or aceasta prezintă deficiențe în motivare. Instanța de apel s-a abținut de a da un răspuns convingător la expunerile de bază invocate de apelantă. Argumentele formulate în fața sa nu au fost clarificate, deși ultima avea obligația de a se pronunța asupra fiecărui argument, astfel ca acestea să fie răsturnate, pentru a da posibilitate instanței de recurs să exercite controlul judiciar a soluției pronunțate.

Astfel, Completul de judecată al instanței de recurs atrage atenția asupra faptului că decizia instanței de apel creează o impresie rezonabilă de superficialitate.

Instanța de recurs consideră că instanța de apel nu a furnizat o motivare adecvată și clară în ceea ce vizează obligarea CNAS de a achita lui Negrescu Vasile pensia pentru vechime în serviciu, cu recalcularea acesteia începând cu data stabilirii inițiale a pensiei.

În context, instanța de recurs menționează că prin decizia din 03 octombrie 2023 instanța de apel a conchis asupra temeiniciei pretenției de achitare lui Negrescu Vasile a pensiei pentru vechime în serviciu, cu recalcularea acesteia, ținând cont de certificatul nr.34/53-1491 eliberat de IP Telenești la 14 ianuarie 2022, cu majorările și indexările ce au avut loc, cu achitarea diferenței pensiei neachitate, începând cu data stabilirii inițiale a pensiei, având în susținere prevederile Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993.

Instanța de recurs reține prevederile art. 54 al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, potrivit căruia suma pensiei calculată și nesolicitată la timp se plătește pentru perioada precedentă, însă cel mult pentru 3 ani premergători datei solicitării pensiei. Sumele pensiei neprimite la timp din vina organelor care au stabilit sau care plătesc pensia se plătesc pentru perioada precedentă fără limite în timp.

Însă din concluziile instanțelor inferioare nu poate fi dedus niciun argument referitor la vina pe care o poartă organul de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia, pentru neachitarea acesteia intimatului Negrescu Vasile pentru perioadele 10 iunie 1991 – 21 octombrie 1997 și 20 septembrie 2000-19 februarie 2005.

Totodată, articolul 61 alin. (1) al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, stabilește că recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

Prevederi similare se conțin și în art. 143 din Codul administrativ, potrivit căruia un act administrativ individual ilegal defavorabil poate fi retras în tot sau în parte cu efect pentru viitor sau trecut chiar și după ce a devenit incontestabil. Aprecierea legalității sau ilegalității unui act administrativ individual se face în funcție de situația la momentul emiterii lui, iar în cazul desfășurării unei proceduri prealabile – de situația la momentul adoptării deciziei cu privire la cererea prealabilă.

Dacă la emiterea unui act administrativ individual de acordare a prestațiilor sociale legislația nu a fost corect aplicată sau s-a pornit de la o stare de fapt care s-a dovedit a fi incorectă și prin aceasta, în mod greșit, nu s-au efectuat prestații sociale corespunzătoare, atunci actul administrativ, chiar și după ce a devenit incontestabil, se anulează în tot sau în parte cu efect pentru trecut sau viitor. Această normă nu se aplică dacă actul administrativ se bazează în esență pe date eronate sau incomplete, pe care persoana defavorizată le-a prezentat intenționat sau din neglijență gravă.

Dacă un act administrativ individual este retras conform alin. (3) cu efect pentru trecut, prestațiile sociale se efectuează conform prevederilor legale corespunzătoare pentru o perioadă de cel mult 3 ani până la retragere. Dacă retragerea se face la cerere, calcularea perioadei pentru care se vor acorda retroactiv prestații sociale se face din momentul depunerii cererii.

Prevederile alin.(1)–(4) din prezentul articol nu se aplică dacă sunt întrunite condițiile stabilite la art. 147 alin. (3).

Astfel, existența unei norme care exclude dreptul de a beneficia de anumite plăți, nu poate fi interpretată ca o vină pe care o poartă organul de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia.

Totodată, instanța de apel nu a motivat în nici un fel concluzia de a recalcula și încasa pensia intimatului începând cu data pensionării inițiale a acestuia, în situația în care normele citate supra prevăd o perioadă de cel mult 3 ani sau o perioadă de 12 luni.

Dacă instanța de judecată nu a motivat în ce constă vinovăția Casei Naționale de Asigurări Sociale, responsabilă pentru neachitarea pensiei în perioada invocată de reclamant în acțiunea înaintată, și cum a stabilit termenul pentru care urmează a fi recalculată pensia, aceasta poate ridica întrebări cu privire la motivele acestei decizii. În lipsa unei motivări clare, există incertitudini în ceea ce privește raționamentul instanței și modul în care a fost aplicată legea în acest caz.

Totodată, CNAS în cererea sa de apel a ridicat problema legalității certificatului nr.34/53-1491 eliberat de IP Telenești la 14 ianuarie 2022 și temeinicia punerii acestuia la baza obligativității recalculării pensiei intimatului, însă această problemă a rămas fără un răspuns din partea instanței.

În conexiunea circumstanțelor expuse cu normele legale citate supra, instanța de recurs ajunge la concluzia că soluția adoptată de către instanța de apel este nemotivată.

În conformitate cu prevederile art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Potrivit art. 239 din Codul procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Prin urmare, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel incorect a constatat și elucidat circumstanțele cauzei și probele prezentate în cest sens, limitându-se doar la aspectele constatate de către instanța de fond. Or, în conformitate cu art. 373 alin.(5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce, în speță, lipsește. Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre. În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că efectul art. 6 § 1 din Convenție este, inter alia, de a plasa un „tribunal” sub o obligație de a efectua o examinare adecvată a declarațiilor, argumentelor și probelor, fără a prejudicia evaluarea acestora sau a faptului dacă ele sunt relevante pentru decizia sa.

Corelând prevederile legale procedurale naționale cu jurisprudența CtEDO referitor la obligația instanțelor naționale de a-și motiva soluțiile, instanța de recurs conchide că circumstanțele expuse anterior denotă că instanța de apel nu și-a îndeplinit obligațiile. Iar aceasta nu poate echivala decât cu încălcarea dreptului la un proces echitabil al recurente, inclusiv dreptul de acces liber la justiție în raport cu obligația instanței de „a auzi” justițiabilii, garantat de art. 20 din Constituție și art. 6 § 1 din Convenție.

În concluzie, fiind constatate încălcările menționate, Completul de judecată consideră că singura soluție legală și rezonabilă este casarea integrală a deciziei și trimiterea spre rejudecare a cauzei.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, să verifice circumstanțele importante și probele administrate și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al participanților la proces la un proces echitabil.

Conform art. 258 alin. (3), art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se casează integral decizia din 03 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la acțiunea în contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Negrescu Vasile împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil și compensarea cheltuielilor de judecată și se trimite cauza spre rejudecare, la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc